

Hanif
Kureishi

Vũbec
nic

VŮBEC NIC

Hanif Kureishi

VŮBEC NIC

slovar

Copyright © Hanif Kureishi, 2017

Czech edition © Nakladatelství Sloart, spol. s r. o., Praha 2018

Translation © Runka Žaludová, 2017

Všechna práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována nebo využita žádným způsobem a žádnými prostředky, elektronickými nebo mechanickými, včetně fotokopíí, nebo zaznamenána do informačních systémů bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

ISBN 978-80-7529-558-3

Kieru Kureishimu

JEDNA

Jedné noci, když už jsem byl starý, nemocný, úplně bez spermatu a vůbec jsem nepotřeboval, aby se věci ještě zhoršovaly, jsem ty zvuky slyšel znovu.

Jsem si jistý, že v Zenabině ložnici, která je hned vedle mé, se milovali.

Přemýšlím, jestli jsem si to jen nepředstavoval. Ale pochybuju. Tyhle zvuky jsem v našem bytě nikdy předtím neslyšel. Máme prostorné bydlení na klidném místě. Dveře nezavírám pro případ, že bych v noci potřeboval zavolat Zee.

Zůstal jsem potichu a soustředěný, abych se ujistil, že neblouzním nebo se u mě neprojevil následek užívání LSD. Šepot, vzdechy a pak výkřiky. Byl to její hlas.

A on to také mohl být. Můj přítel.

Čekalo se, že každým dnem mohu umřít. Pomyšlení na smrt mi pomáhá přežít a vzbuzuje ve mně zvědavost. Moc toho nevidím a jsem hluchý na jedno ucho, hlavně v davu a když nevidím lidem do obličeje. Ale po ránu, když Zee usne, se natáhnu a poslouchám. Náš domovní blok v Londýně ožívá mnoha zvuky. Slyším výtah venku na chodbě, ocelové dveře drncí, jak se otvírají a zavírají, útržky hovoru v hale, zapnuté televizory a rádia. V noci naslouchám liškám, opilcům, policejním sirénám, zoufalému volání o pomoc, tajnému životu zdí a slyším bzučení vibrátoru mé ženy, který zní jako holicí strojek.

Ráno slyším ptáky. Na stromě v protějším bloku posedává deset zelených andulek, které se Zee často sledujeme.

Nedaleko probíhají stavební práce. V téhle čtvrti, Victorii, se neustále něco renovuje. Její nové podoby se už nedožijí. Stejně dávám přednost černě začazenému, lehce zchátralému Londýnu, který si v poválečné bídě uchoval svou vznešenost. Blázny uklidili do blázinců, ale zdraví jsou na tom ve svých kancelářích hůř. Tenhle nový svět je nezajímavý a uštváný. V Londýně je příliš mnoho peněz. A my jsme na světě příliš dlouho.

Svůj úpadek a odcházení jsem si radostně užíval. A teď se stalo tohle.

Pravda vždy dovede překvapit. Víčka se mi chvějí námahou při naslouchání. V ústech mám sucho. Kyčle mám zhroucené a chodidla strnulá. S námahou pootočím tělo směrem ke dveřím a plazím se přes matraci.

Natáhnu ruku k vypínači a přitom shodím hrnek od kávy na podlahu. Ozve se děsná rána, jako bych praštil kladivem do pánve.

Jsem potichu.

Zee říká, že jsem podezíravý manžel, skeptický a nedůvěřivý a pyšný na to, jak dokážu vidět i nepříjemné stránky věcí; touhu a nemoc, jak se prolínají. Pravda je, že si celý život představuju věci a že představivost je nejnebezpečnější místo na zemi.

Ale jestli se mí sousedi najednou neproměnili v prasata – což je nepravděpodobné, protože jsou to Arabové –, pak ten nový zvuk musí být lidský.

Zadržím dech a zírám do matného světla na chodbě. Ucíťím cigaretový kouř. Přemýšlím, jak mi – zrovna tento týden – Zee česala vlasy a uhlazovala vousy nebo jak mě masírovala kokosovým olejem. Hladila mi hrud' a třela uši. Sundala mi teplé boty, aby mi mohla laskat chodidla a prsty u nohou, zatímco jsem ležel s teploměrem v hubě.

Nemohu vidět, ale nemohu neslyšet neutuchající zvuky. Jsem vzhůru, i když jsem si vzal prášek. Zee dohlédla na to, abych ho spolkl. Předtím byla horlivě laskavá, což bylo zne-

pokojující, protože v poslední době moc vřelosti neprojevovala. Eddie mi přinesl vodu a stál za ní mezi dveřmi s podivným úsměvem spoluviníka.

Řekl jsem: „Dobrou noc, Eddie. Jak se dostaneš zpátky do Soho? Není moc pozdě? Chtěl bys přespat na gauči? Samozřejmě jsi vítán.“

Pozoroval jsem je. Nepodívali se na sebe, když jsem mu to nabídl. Teď to dává smysl.

Eddie přikývl. „Díky, Waldo, to je od tebe hezké, jako vždycky. Na gauči je to pohodlné. Nashle ráno. Dobře se vyspi, amigo.“

Srkal jsem dvojité espresso, jako vždycky před spaním. Miluju chuť hořké černé kávy v ústech.

Byl to obyčejný večer. Teď jsem přesvědčen, že slyším jejich hlasy, propletené, tiché, vřelé, jak spolu leží – nazí, předpokládám.

Po dvaceti letech manželství – s věkovým rozdílem dvaadvacet let – je to myslím poprvé, kdy je mi má oddaná Zenab nevěrná. Ve skutečnosti jsem si tím jistý. Vždycky tvrdím: nikdy nevěř ničemu, co ti někdo říká. Ale Zee je pravdomluvná. Děsí ji představa nečestnosti. Obvykle je dost ostýchavá. Kromě události z dětství v Indii, poznamenaného vraždou, prošla úctyhodnou výchovou. Pro své vlastní dobro byla až příliš dobrá, dalo by se říci. Neužila si mnoho radostí.

A teď si nějakou našla. Dohání ztracený čas. Nikdy není pozdě. Jak hlasy pokračují, jsem stále zděšenější a vzrušenější. I když se sexuální touhy vytrácejí, naučil jsem se, že libido, stejně jako Elvis a žárlivost, nikdy nezemře. Znáám lidi, kteří kopulují ještě v pětáosmdesáti. Kdo vám namluvil, že k sexu potřebujete erekci, nějaké tělo nebo orgasmus?

Začínám si představovat, co dělají, pozice, v nichž se jim zalíbilo. Ona klečí na kolenou? Líbají se, aby dali průchod své vášni? Jedno tělo, jedno zvíře.

Líbí se mi představa, že se na ně dívám. Vždycky jsem byl jako kamera, dokonce jsem natočil přes dvacet filmů

a dokumentů. Podle některých filmových časopisů se pár z nich ocitlo mezi stovkou nejlepších filmů všech dob. Nebo to byly dvě stovky? Jako filmař žiju proto, abych viděl věci. My režiséři jsme voyeuři, kteří spolupracují s exhibicionisty. Teď, na svém konci, pokračuju coby pozorovatel.

Pozorování dodává světu kouzlo. A sex, dokonce i když jsem nepohyblivý, až vegetativně přežívající v kolečkovém křesle, může být intenzivní. Připomínám si chuť a vůni své poslední a jediné lásky Zee, té, jejíž tělo jsem vychutnával víc než kterékoli jiné. Připomínám si, jak při našich společných hrách dokázala být nestoudná.

Teď otvírá svá ústa pro něj. Její prsty mnou jeho ptáka. Možná ji také tahá za chlupy, jak to má ráda.

Pracuji se zvukem a svou představivostí, zkoumám úhly a stříhy, vyrábím jediné důležité filmy, jaké v této době dokážu, filmy své mysli. Neustále se zabývám tím, co znamená být umělcem. Ještě nedávno jsem natočil několik pětiminutových filmů, a nejsou špatné, svobodnější než většina toho, co jsem dělal dřív, kdy jsem byl nervózní a šlo o velké peníze. Ukážu je své dobré kolegyni Anitě, až se příště zastaví. Dokáže velmi dobře povzbudit i zatratit.

Říká se, že láska lidi mění. Nebo se lidé zamilují, aby se změnili, když prožijí zklamání. Nebo když jsou unaveni sami ze sebe. Tady se něco změnilo navždy. Dojde k revizi. Kdo by si to pomyslel? Léta mého života se v okamžiku mění.

Budu potřebovat čas, abych si to promyslel. Čas je teď pro mě to nejcennější. Ale přinejmenším zbytek noci mám o čem přemýšlet. Spát můžu zítra.

Ráno vidím, že v předsíni není ani kabát, ani klobouk. Ani animální výpary. Eddie vzal roha.

Pokud se pamatuju, přespal tu nejméně desetkrát, poskládaný na gauči. Často tu bývá, když se probudím. Rád zůstává na snídani, a zatímco se obléká, probírá novinky. Má zvířecí apetit a mastnou hubu. Vychutnává si Zeeina jídla, hlavně

její kořeněnou omeletu masalu. Cpe se, jako by dlouho nejedl a nevěděl, kdy bude mít zas příležitost.

Tuším, že šetří peníze za oběd, než se vypraví autobusem do Soho. Chvilí před odchodem umyje nádobí a trochu poklidí. V několika uplynulých měsících se náš byt stal jeho útočištěm, odkud si vyřizuje telefony, vyzouvá si boty a dává si nohy na gauč, přičemž pořád dokola poslouchá provokativně povznášející jazzovou muziku, kterou má rád.

Ted, když vztah mezi nimi pokročil, rychle zmizel. Nechtěl se se mnou vidět. Nebo přesněji nechtěl, abych ho viděl já. Ale natolik dobře ho znám, aby mi bylo jasné, že bude mít chuť pokračovat. Přijde si pro další sousto. A určitě to bude brzy.

Dnes.

Jsem nažhavený sledovat vývoj tohoto nového vzrušení. Zahrává si se mnou. Bere na sebe velké riziko. Když se naštvu, neradno si se mnou zahrávat. On je ve vleku vášně. Nepřemýšlí. Ale já ano. Jsem o několik kroků napřed - zatím.

DVĚ

Bledá tvář dne.

Vstoupí Zee, odhrne závěsy a pomáhá mi do vozíku. Už je to tři roky, co jsem naposledy chodil, a pořád si myslím, že zase jednou budu mužem, jakým jsem kdysi býval. I kdybych byl zdrogovaný, stejně bych vám řekl, že staří lidé jsou s věkem čím dál víc potrhlí.

„Leží se ti dobře?“

Zkontroluje, jestli jsem si nepočůral postel.

„Nevím, lásko. Byl jsem v bezvědomí. Umřel jsem.“

„To je dobře, Waldo. Jsem ráda, když jsi v noci v bezvědomí.“

Omdlívám z vůně jejích vlasů a těla, jak se ke mně sklání a zdraví mne ranním polibkem a pohlazením. Mám rád, když si rozepne blůzu, ukáže ňadra a pak se pomalu obléká nebo když si odhalí chodidla a přitom žensky vyzývavě vzdychá. Takhle otevírám oči do nového dne. Vždycky dám přednost jejím prstům u nohou před východem slunce. Dokonce se směju. Ráda vidí tančit mé oči, jediný orgán s nějakou energií.

Toto ráno se už vysprchovala a oblékla. Je plná energie, když mi pomáhá do vozíku, a dokonce si pobrukuje.

Nedočkavě se jí zeptám, proč je dnes tak čilá. „Bereš nějaké nové vitaminy?“

„Jak jsi to poznal?“

Zbytkem svého hlubokého hlasu jí složím poklonu, jak svěže a energicky vypadá a jak je přitažlivá. Na sklonku

padesátky, když se stala svědkem mého úpadku a utrpení, se jí stále měnila váha a kupovala si stále víc nových šatů.

Je tenká jako cigareta a pořídila si běžecký pás do mé pracovny, kterou teď skoro nepoužívám, ale mám tu nejcennější věci: deníky, poznámky, plakáty, scénáře, klapky, vzácné pornografické knihy a fotografii Zeeiny zahalené matky, připomínající ducha ze středověku. Když jsme spolu sedávali a hovořili o náboženství a dobročinnosti, pomáhala mi pochopit, že jsem liberál a disident všude na světě, včetně vlastní koupelny.

Jsou tu gratulace k narozeninám od Bowieho a Iman, moje fotografie s Joem Strummerem, další s Dennisem Hopperem, jak spolu sedíme v porotě v Benátkách; a pak jsem tu já, nalíčený a v ženských šatech, s pákistánskými transvestitskými umělci, když jsem dokončil *Královnou z Karáčí*. Jsou tu dopisy s uznáním a zatracováním mých kolegů. A mé masky. Jednou jsem si v supermarketu, kam mě dostrkala Zee, nasadil žlutou – zubatá tmavorudá ústa způsobila v uličkách Waitrose zděšení, ne-li úplný poprask.

Mám rád, když Zee funí vedle mě na běžeckém pásu, zatímco plánuji filmy, které už nikdy nenatočím. Přeju si, dokonce i v tomto stavu, abych měl jakýsi konečný projekt, který by mě naplňoval tvůrčí nadějí. Kdo kdy slyšel o umělci na penzi. Ve stáří toužíme po seberealizaci ještě zuřivěji.

Zatímco Zee studuje svůj horoskop a připravuje se na nákup, přichází Maria, vlídná Brazilka, která mě obléká.

Po vyčerpávající snídani se usadím a prohlížím si fotografie a video, které jsem pořídil nedávno, abych se rozhodl, jestli se s tím dá něco dělat. Pak si vezmu zvukový deník. Hlavu mám vždycky nabitou nápady. Musím upustit páru, než se začnu vařit. My umělci jsme jako kapitalisti, přivlastníme si všechno, krademe životy.

Než se vypraví do Jižního Kensingtonu, přijde mi Zee poděkovat za komplimenty.

„Půjdeš někam na oběd?“ ptám se.

„Dnes ne.“

„Doufám, že večer přijde Eddie. Přinese mi gulab jamun a pár nových filmů. Ví, jak mám rád překvapení.“

„Určitě má něco obskurního.“

„Doufám, že to je *Keyholes Are for Peeping*.“

Natáhnu se, abych ji pohladil po tváři. Čeká, až se roz-třesenou rukou lehce dotknu její kůže. Jsem zvědavý, jestli uhne. Udělá to, ale nijak zprudka.

„Je pro nás dobré, že máme po večerech společnost, Zee. Naštěstí za pár týdnů přijede Samreen s dětmi, aby tě trochu rozptýlily. Musíme probrat její program.“ Zee se na mě dívá, ale pochybuju, že je duchem přítomná. „Obávám se, že už jsi z mých věčně se opakujících stížností unavená. Mám pravdu? Řekni mi to prosím, Zee.“

„Byla jsem zvadlá před pár měsíci, kdy jsem třikrát omdle-la. Pamatuješ? Říkal jsi mi, že jsem přepadlá a zapšklá.“

„Omlouvám se.“

„Zvláštní, momentálně jsem spokojená. Všiml sis?“

„Nevidím nic než tebe, moje Zeeno. Chtěl bych, abys byla šťastná.“

„Opravdu? Děkuju, Waldo. Pokusím se o to.“

Pátrám v její tváři; neprozrazuje nic. Jestli se po letech vrátil démon, tající nespokojenost nebo euforie, to teď zů-stává skryto.

Eddie je víc než jen známý a méně než přítel přes třicet let. Spolu nebo se známými jsme si dávali drink nebo večeri dvakrát či třikrát do roka. Byl to dobrý, uličnický kumpán, rošťák, flákač a vyžírka, vždy ochotný k dobrodružství. Dlou-ho jsem obdivoval výstřednost, ne-li bláznivost – druhých. On zbožňuje slavné lidi, vypráví oplzlé příběhy a já saju ne-stydané, sprosté, vulgární a šoustací historky jako houba. Všechno, co se týká tajností a slabůstek. Až donedávna jsem ho v uplynulých pěti letech vídal jen tu a tam. V Londýně je takových lidí spousta, jen tak přežívají, než konečně skon-čí pod drnem.

Když šlo o něj, Eddie byl vždycky uhýbavý a úsečný, ne-li kluzký. Nikdy jsem úplně nevěřil ničemu, co říkal. Pokud je mi známo, je pořád filmovým novinářem a chodí na projekce a tiskové konference. Ať se zmíním o jakémkoli filmu, vždycky o něm ví něco zajímavého. Když chci komedii, což je potřeba často, přijde s dobrým nápadem. Každý den vidím jeden film, někdy dva.

Jednou někoho pochvalte, a je navždy váš. Naneštěstí jsem Eddiemu zalichotil omylem. Musel jsem být v pozitivní fázi. S pravidelnými návštěvami začal před šesti měsíci. Možná je idiot, ale není hloupý. Udělal ze sebe samozvaného experta na mé dílo a začal nás navštěvovat kvůli plánované retrospektivě a přednáškám v NFT, které měl organizovat. Byla to dobrá příležitost pro nás oba. Líbil se mi jeho nápad, že pro mě uspořádá mé vzpomínky.

Až dosud neexistuje přesvědčivý důkaz, že by se s retrospektivou nějak pokročilo. Skvělý a nekompetentní Eddie byl plně zaujatý sháněním mých raných televizních filmů, které se odvysílaly jednou, a pak už je nikdo neviděl. Chtěl jsem, aby našel film ze sedmdesátek o uměleckých školách a popu, další o tanečním maratonu na severu Anglie a několik syrových, ale živých popových videoklipů z počátku osmdesátek. Rád bych je měl, ale není to tak nutné. Sklidil jsem hodně obdivu a už je pozdě na to, abych si neustále navyšoval sebevědomí. Možná umírám, ale do poslední chvíle hodlám být přiměřeně dobře naladěný a vzdal jsem se jakékoli představy, že by svět měl být mým zrcadlem. Vzdát to přináší úlevu.

Pokouším se sledovat své myšlenky, ale má mysl je ne-soustředěná. Tahle zrada, tahle noční loupež, tahle zápletky s Eddiem – jestli je to pravda, o tom nejsem ještě úplně přesvědčený; kdo by si koneckonců přál vědět, co vědí oni? – mě nabudila a pohltila.

Musím se soustředit.

Dnes večer budu spát, co nejvíc to půjde, abych pak mohl bdít. Hodlám pokračovat v pátrání. Jestli si to včera užívali,

tak je velká šance, že si to příště budou užívat dvakrát tolik. Není erotika stále rostoucí hlad, který se probouzí sám od sebe? Když se jejich slast znásobí, přestanou být tak opatrní. Netěšíme se na to všichni? Utrpení ztrácí svou hrůznost, když si oběť najde způsob, jak v něm najít potěšení.

Tohle je malý svět. Celé dny neopouštím byt. Máme domek na venkově, ale málokdy tam jezdíme. Jednou, když jsem ještě chodil o holích a zamířil jsem na zahradu meditoval, jsem upadl. Jsem těžký. A co teprve s ústřicemi, tučnými koláči, letním pudinkem, kozím sýrem a pistáciemi – to vše zalito rybníkem Bloody Mary, vína, černého piva a brandy. Zee mě nemohla zvednout. Museli jsme čekat čtyři hodiny na sanitku. Často myslím na smrt a na to, jak přijde. Nechtěl bych umřít na zemi, kde je obtížné mluvit. Předpokládám, že moje poslední slova vejdou do antologií.

Ozve se zvonek u dveří. Je osm hodin.

Konečně přichází anděl zkázy. Noc začíná. Eddie vstoupí s úsměvem, náruč plnou balíčků: filmy, sýr, čokoláda. A orchidej pro Zee.

„Dej mi chvilku. Chci se převléknout,“ řekne Zee.

Díváme se s Eddiem na fotbal. Podezírám ho, že on kvůli mně. Ve skutečnosti sport rád nemá, podle něj je pro pitomce. Ale u něj si člověk nemůže být ničím jistý. Chce působit radost.

Mám napůl zavřené oči, ale po hodině procitnu, když vidím Zee pomalu vycházet z jejího pokoje v indické hedvábné kurtě. Za chvíli vesele popíjejí, stejně jako já. Něco se děje. On a Zee sedí na pohovkách proti sobě, ale hrají si se svými telefony jako pubertáči.

Nasadím si fez a upijím víno, které jsem si položil na stoličku ze zebří kůže. Navzájem si píšou textovky. Vidím, jak se ona usmívá a pohazuje hlavou, když si to čte. Střídavě kříží a uvolňuje nohy, až jí upadne treпка z nohy, která strne jako had v lese. Oba se na tu výmluvnou nožku zahledíme. Bojím se, že si chce treпку zase about.

Narcismus je naše náboženství. Selfie tyč je náš kříž a všude jej nosíme s sebou. Pomalu sáhnou po té svojí a zvednu ji.

Natáčím nohu a další věci. Jsem netrpělivý, téměř v závrati z pádu do smyslného masochismu. Bolest je tak rozkoš a rozkoš bolestí. Musím být obzvláště potichu a nenápadný. Aby si nevšimli.

Požádám o převoz do postele. Vezmu si prášek, který tajně vyplivnu. Stejně by nepůsobil – to by víc zabral aspirin na slona.

Eddie mě vezme do mého pokoje a zvedne mě na matraci.

Polštáře mě tlačí. Upraví je, jak to mám rád. Jeho prsty jsou hbité a měkké. Zamumlám: „Čím to, že když vidíš ve filmu mrzáka, tak víš, že ho zabijou? Je to proto, že už je skoro mrtvý?“

„Popřemýšlím o tom,“ řekne a zhasne. „Dám si to za úkol.“

Je neobvyklé, že mě nepřišla políbit.

Ležím, připraven naslouchat. Dnes to bude smrtonosná zábava. Můj mozek by mohl být sežehnut plameny agonie, ale předpokládám, že ten milující se pár na mě zapomněl. Už nejsem tak důležitý. Oni jsou v záři reflektorů, zatímco já slábnu. Ve svém vlastním filmu už jsem jen statista.

Zee byla pokaždé oddaná. Je to žena, jakou jsem vždycky chtěl. Opustila pro mne svou zemi, rodinu, manžela. Jednou mi řekla, že by mě milovala, i kdybych neměl penis. Uvěřil jsem tomu být jen na chvíli? Kdo by nemiloval ptáka?

Její život je bez života a sex už neměla přinejmenším sedm let. Nemohu ji uspokojit žádným způsobem. Masturovala, jak předpokládám, při romantických scénách v televizi. Doufám, že to byla Jane Austenová. Možná bych do ní mohl nanejvýš strčit jazyk. Ještě jím mohu trochu kroutit. Když mám špatný den, jen zvednout ruku připomíná Zenónův paradox. Nemožnost pohybu: nekonečný počet posunů, který nikdy nemůže být dokončen. Udržím sklenici, ovládám telefon a otáčím kolečky, ale neporadím si s knoflíky u pyžama. Jaké mám právo omezovat nebo zakazovat?

Nemám právo být hulvát; mladý jsem byl v šedesátkách. Sedmdesátky byly ještě divočejší a nejspíš i zkaženější. V těch bláhových letech, kdy byly zakázané zákazy, kdy šlo všechno a my jsme věřili, že orgasmus je všelék, jsem si prožil víc než dobré časy, v komuně v Kalifornii, s motorkami a spolubydlícími lesbičkami, jež se dělily o lásku. Ty magické šoustačky, kdy vše ostatní šlo stranou.

Byl jsem na to vybavený: velký chlap k pomrdání, rozzářený a rozmilostněný, široká ramena, dlouhé černé vlasy a prdelka k nakousnutí. Když je člověk jednou atraktivní, obdivuhodný a charismatický, s pěkným tělem, nikdy na to nezapomene. Inteligence a úsilí nemohou vykompenzovat ošklivost. Krása je jediná věc, která se nedá koupit, a krásní lidé mají opravdu na všechno nárok. I když dojdou ke konci, celý svůj život prožijí jako členové exkluzivního klubu. Pro méně požehnané mají jen politování. Pro prasáky jako Eddie.

Naučil jsem se, že je moudré vyvarovat se průměrnosti a ctnost že je chiméra. Snažil jsem se neuznávat obecné představy o věrnosti a nenechat se uvěznit konvencemi. Etika je patologické násilí a dobro překážka. Byl jsem, a doufám zůstanu, senzualista se vztahem k markýzi de Sade jako morálnímu vůdci. Budu se držet jeho víry, navzdory touze se jí vyhnout.

Ale také jsem pochopil, že hřích potvrzuje všechna pravidla, jimž zdánlivě uniká. Nic není tak normativní jako deviace.

Chci říci: jde jenom o sex. A: nikdy to neberte osobně. Buďte tolerantní, nechte druhé, aby si užili. Pokrok spočívá v překonávání tabu. Ale i když na tom pracujete, nemůžete od sexu oddělit jeho význam. Ženy přece jen milují víc než muži. A mně nevádí ani tak sex jako láska. Nakonec jsem si uvědomil, že patřím k tomu druhu pošetilců, kteří chtějí svou lásku mít jen pro sebe.

Vždycky to tak nebylo. Sám jsem se uváděl v omyl: falešné ideály mužnosti – kde se vzaly, snad z přílišného sledo-